

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

VIIENDA OSAKONNA
OTSUS

Kaebus nr 27669/08
Jaan ÕMBLUS
versus Eesti

Euroopa Inimõiguste Kohus (viies osakond), olles 2. märtsil 2010 kokku tulnud kojana, kuhu kuuluvad:

esimees Peer Lorenzen,
kohtunikud Renate Jaeger,
Karel Jungwiert,
Rait Maruste,
Mark Villiger,
Isabelle Berro-Lefèvre,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
ja *osakonnasekretär* Claudia Westerdiek,

võttes arvesse 3. juunil 2008 esitatud kaebust,
võttes arvesse kostjariigi 22. oktoobril 2009 esitatud deklaratsiooni, milles taotleti kaebuse eemaldamist kohtuasjade nimekirjast, olles pidanud nõu, on teinud järgmise otsuse:

ASJAOLUD

Kaebaja Jaan Õmbus on Eesti kodanik, kes on sündinud 1971. aastal ja elab Tartus. Kohtus esindab teda Tartus tegutsev advokaat L. Tamm. Eesti riiki (edaspidi: „valitsus“) esindab valitsuse esindaja M. Kuurberg.

Kohtuasja asjaolud, nagu kaebaja need esitas, võib kokku võtta järgmiselt.

12. ja 18. juunil 2001 esitasid kaks ettevõtjat politseile kuriteoteated, milles väitsid, et kaebaja ja N. on toime pannud kelmuse.

2001. aasta juulis alustati kaebaja suhtes kriminaalmenetlust seoses kelmusega raskendavatel asjaoludel. 16.-18. juulil 2001 peeti kaebajat vahi all.

27. oktoobril 2005 koostas prokuratuur süüdistusakti. See sisaldas lisaks N.-i ja kahe teise süüdistatava vastu esitatud süüdistusi, mis ei olnud

ÕMBLUS vs Eesti

seotud kaebaja vastu esitatud süüdistustega.

5. veebruaril 2007 tunnistas Tartu Maakohus kaebaja temale esitatud süüdistuses süüdi. Kohus tuvastas, et kaebaja ja N. lubasid kahele ettevõtjale, et aitavad neil saada välisriigi krediidiasutuselt laenu nende äriühingutele. Kannatanud ja nende äriühingud andsid kaebajale ja N.-le tehingute tegemiseks ettemaksuna sularaha. Laene aga ei saanud. Kaebaja ja N. eitasid sularaha saamist ja kinnitasid, et äriühingute makstud summad olid tasu äriplaani eest. Kohus, tuginedes kannatanute ja tunnistajate ütlustele ning teatud kirjalikele tõenditele, tuvastas, et kaebaja ja N. panid toime kelmuse raskendavatel tingimustel. Kaebajale mõisteti karistuseks üks aasta ja kuus kuud tingimisi vangistust.

21. septembril 2007 jättis Tartu Ringkonnakohus kohtuotsuse muutmata.

19. detsembril 2007 ei võtnud Riigikohus kaebaja kassatsioonkaebust menetlusse.

KAEBUSED

1. Kaebaja kaebab konventsiooni artikli 6 lõike 1 alusel kriminaalmenetluse pikkuse üle.

2. Kaebaja kaebab veel, et talle ei tagatud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele ja et rikuti süütuse presumptsiooni, sest kohtud hindasid tõendeid valesti ja piirasid tema õigusi. Ta mõisteti süüdi vaatamata sellele, et ta polnud midagi ebaseaduslikku teinud. Kaebaja tugineb artikli 6 lõigetele 1 ja 2 ning artikli 7 lõikele 1.

ÕIGUSKÜSIMUSED

1. Kaebaja kaebab menetluse pikkuse üle. Kaebaja tugineb konventsiooni artikli 6 lõikele 1, mis seonduvalt sätestab järgmist:

„Igaühel on oma tsiviilõiguste ja –kohustuste [...] üle otsustamise korral õigus [...] asja arutamisele mõistliku aja jooksul [...] õigusemõistmise volitustega institutsioonis [...].“

22. oktoobri 2009 kirjaga teavitas valitsus kohut samal kuupäeval allkirjastatud järgmisest ühepoolsest deklaratsioonist:

„1. Valitsus märgib, et püüded saavutada asjas sõbralik kokkulepe ebaõnnestusid.

2. Selles olukorras soovib valitsus ühepoolse deklaratsiooniga väljendada, et ta tunnistas, et käesoleva kohtuasja konkreetsetel asjaoludel ei vasta riigisiseste menetluste pikkus konventsiooni artikli 6 lõikes 1 esitatud „mõistliku aja“ nõudele.

3. Eeltoodust tulenevalt on valitsus valmis kaebajale maksuma kogusumma 950 eurot (üheksasada viiskümmend eurot). Valitsus leiab, et see summa on kohane ja piisav hüvitis vaidlustatud menetluse pikkuse eest ja seega kohtupraktikat arvesse võttes käesoleval juhul mõistlik kogusumma.

4. See summa katab kogu varalise ja mittevaralise kahju, samuti kulud ja väljaminekud ning ei sisalda võimalikult kohaldatavaid makse. Summa

ÕMBLUS vs Eesti

tuleb tasuda kolme kuu jooksul alates kohtu poolt konventsiooni artikli 37 lõike 1 punkti c alusel tehtud otsusest teavitamise kuupäevast.

[...]

7. Lähtudes eeltoodust ja vastavalt konventsiooni artikli 37 lõike 1 punktile c leiab valitsus, et käesoleva kohtuasja asjaolud lubavad kohtul järeldada, et „mis tahes muul põhjusel“ ei ole kaebuse menetlemise jätkamine enam õigustatud.

8. Lisaks puuduvad ka artikli 37 lõike 1 *in fine* toodud üldised põhjused, mis nõuaksid asja läbivaatamise jätkamist selle sätte alusel.

9. Neil põhjustel palub valitsus kohtul kaebus kohtuasjade nimekirjast eemaldada.“

Kaebaja kohtu sekretariaadi poolt määratud tähtaja jooksul märkusi ei esitanud.

Kohus tuletab meelde, et konventsiooni artikkel 37 lubab kohtul kaebuse kohtuasjade nimekirjast eemaldada menetluse igas järgus, kui asjaolud viivad ühele nimetatud artikli lõike 1 punktides a, b või c nimetatud järeldustest. Artikli 37 lõike 1 punkt c volitab kohut kaebust kohtuasjade nimekirjast eemaldama eelkõige:

„kui kohus teeb kindlaks mis tahes muu põhjuse, mille tõttu kaebuse menetlemise jätkamine ei ole õigustatud“.

Kohus märgib veel, et teatud juhul võib ta konventsiooni artikli 37 lõike 1 punkti c alusel kaebuse kostjariigi ühepoolse deklaratsiooni alusel kohtuasjade nimekirjast eemaldada, isegi siis kui kaebaja soovib, et asja arutamist jätkatakse (vt EIK 6. mai 2003 suurkoja otsus asjas Tahsin Acar vs Türgi (esialgne vastuväide), kaebus nr 26307/95, punktid 75-77, ECGR 2003-VI).

Kohus on mitmes kohtuasjas, kaasa arvatud Eesti vastu esitatud kaebused, kujundanud välja oma praktika selles osas, mis puudutab isiku õiguse asja arutamisele mõistliku aja jooksul rikkumist (vt EIK 2. detsembri 2003 otsust asjas Treial vs Eesti, kaebus nr 48129/99; EIK 18. jaanuari 2007 otsust asjas Shchiglitsov vs Eesti, kaebus nr 35062/03; EIK 8. novembri 2007 otsust asjas Saarekallas OÜ vs Eesti, kaebus nr 11548/04; ja EIK 29. jaanuari 2009 otsust asjas Missenjov vs Eesti, kaebus nr 43276/06).

Võttes arvesse valitsuse deklaratsioonis esitatud märkuste olemust, samuti ettepanekut hüvitise suuruse kohta – mis vastab sarnastes asjades välja mõistetud summadele – ei pea kohus enam põhjendatuks jätkata kaebuse läbivaatamist (artikli 37 lõike 1 punkt c).

Lisaks, lähtudes eespool esitatud kaalutlustest ja eelkõige selgest ja ulatuslikust kohtupraktikast, on kohus veendunud, et konventsioonis ning selle lisaprotokollides ette nähtud inimõiguste järgimine ei nõua temalt kaebuse selle osa täiendavat arutamist (artikli 37 lõige 1 *in fine*).

Seega tuleb see osa kaebusest kohtuasjade nimekirjast eemaldada.

2. Kaebaja kaebab veel, et talle ei tagatud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele ja et rikuti süütuse presumptsiooni, sest kohtud hindasid tõendeid valesti ja piirasid tema õigusi. Ta ei ole teinud midagi

ÕMBLUS vs Eesti

ebaseaduslikku. Kaebaja tugineb konventsiooni artikli 6 lõigetele 1 ja 2 ning artikli 7 lõikele 1.

Kohus uuris ka kaebaja ülejäänud kaebusi. Lähtudes kõikidest tema käsutuses olevatest materjalidest ja niivõrd kui esitatud kaebuses kuuluvad kohtu pädevusse, ei tuvasta kohus konventsioonis või selle protokollides sätestatud õiguste ja vabaduste rikkumist.

Eeltoodust tulenevalt on see osa kaebusest selgelt põhjendamatu ja tuleb konventsiooni artikli 35 lõigete 3 ja 4 alusel jätta läbi vaatamata.

Eeltoodust tulenevalt kohus, ühehäälselt

võtab teadmiseks kostjariigi esitatud deklaratsiooni tingimused, mis puudutavad konventsiooni artikli 6 lõike 1 alusel menetluse pikkuse kohta esitatud kaebust;

otsustab kaebuse eelnimetatud osas konventsiooni artikli 37 lõike 1 punkti c alusel kohtuasjade nimekirjast eemaldada;

tunnistab kaebuse ülejäänud osas vastuvõetamatuks.

Claudia Westerdiek
Osakonnasekretär

Peer Lorenzen
Esimees